Unie ende Verbondt,

Tusschen die Staten ende Steden van Hollandt ende Zeelandt.

Die Ridderschappen ende Edelen vanden Lande van Hollant/ mitsgaders die Gedeputeerden vanden Steden vanden Landen ende Graefschappen van Hollandt ende Zeelandt / als Dordrecht / Delft / Leyden / Goude / Rotterdam / Gornichem / Schiedam / Briele / Woerden / Geertruydenberge / Alckmaer / Hoorn / Enckhuysen / Medenblick / Edam / Monickendam / Purmerent ; midtsgaders Middelburgh / Zierickzee / Vlissingen / ende der Veere / Representerende die Staten vanden selven Landen / so op den loffelijcken Verbonde ende Unie der voorsz Steden ende Landen / als op 't Gouvernement van dien / ende 't beleyt der gemeene saecke / gheconvoceert ende Staets-ghewijs binnen der Stadt Delft wederomme vergadert zijnde / ter beschrijvinge vanden Doorluchtigen hoogh-ghebooren Vorst ende Heere / den Prince van Orangien / Grave van Nassau / etc. Ende uytte Propositie van Syne Excell. verstaen hebbende / ende oock bevindende / dat tot wederstant der ghemeene Vyanden / ende defensie der voorsz Landen / soo loffelijcken ende ghelijckerhandt aengegrepen / ende sonder eenige hulpe van vreemde Heeren of Potentaten / dan alleenlijck door de handt vanden Almogenden Godt / ende eenige middel / vlijt ende sorghvuldigheydt van Syne Excell. / met groote verwonderinge / ende een eeuwige lof ende renommée van alle de wereldt / tot noch toe uyt ghevoert ende volhart/

volhart/ als noch vorder te mogen handthouden ende wederstaen die onbehoorlijcke ende moetwillighe regieringe der Spaenscher ende Uytheemscher Natie/met d'Aenhangers ende Naevolgers van dien/Vyanden der gemeene ruste/ende der gantscher Landen van herwaerts-overe/ die in heurluyder macht seer zijn gheswackt/ op de maentlijcke betalinge der Knechten/ ende andere onkosten ter Oorloge noodigh zijnde/ tot seeckere somme toe/gemeenderhant/ende op eenen gelijcken voet mochte werden versien/onder een vast Verbont ende Republijcque. Ende aenmerckende dat alsulcke ghenade ende weldaet van Godt den Heer by een yeghelijck behoort aengenomen/ende in 't generael met eenen goeden Politijcque ordeninge bevestight te werden/ met conservatie van Godts eere/ verbreydinge sijns heylichs woordts/ ende verweckingh des gemoets van allen Ingesetenen der voorsz Landen/waer door de gemeene saecken in meerder verseeckertheyt gestelt/ die Vyanden in haerluyder gewelt ende voornemen voorts vermindert ende belet/ende eyntelick een gemeene ruste ende vrede met d'omleggende Provintien der Nederlanden sal worden verwacht. SOO IST, dat die voorsz Staten ende Steden van Hollandt ende Zeelandt/naer voorgaende communicatie/ advys ende beraet in't lange daer op gehadt ende ghenomen/ ende volgende die volkomen last ende macht by de voorsz Steden/haerluyder Gedeputeerden hier onder gheschreven/ daer toe ghegeven/ boven die voorgaende tractatie/ verplicheinge ende Verbonden tusschen den voornoemden Staten ende Steden opten vierden Junij vijfthien-hondert vijf en tseventigh lestleden met malkanderen aengegaen ende ghemaeckt/ henluyden wederom ghewillighlijcken ende ghemeenderhandt in alles vereenight/verplicht ende verbonden hebben/ vereenigen/verplichten ende verbinden by desen/ sonder eenige wederroepinge/ende in alle manieren/de Poincten ende Articulen hier nae volgende.

A

Inden

I.

Inden eersten/ Dat sylieden malkanderen naer heuren uyttersten vermogen/ kracht ende macht/ alle bystant ende behulp sullen doen / met raet ende daet / omme te wederstaen ende te krencken alle Vyanden deser Landen : midtsgaders vanden gemeenen welvaren / vryheden ende gerechtigheden van dien/ ende der Steden van Hollant ende Zeelant voornoemt/ sonder daer inne goet ende bloet te sparen/ noch malkanderen eenichsints te verlaten/ in wat saecken/ noot ofte pericule dattet zy.

II.

Dat niemant van henluyden eenige communicatie ofte gemeenschap houden sal / hanteeren noch converseren/ ende veel min eenige Capitulatie / Verdrach ofte overkomste maecken metten ghemeenen Vyandt in geenderhande manieren : ende dat niemant gedoogen sal sulcks gedaen te werden by eenige heure Poorteren/ Inwoonderen ende Ingesetenen der voorsz Steden ende Landen / dan by advijs vanden voornoemden Heere Prince van Orangien/ met gemeene consent vanden anderen Verplichten ende Bondtgenooten.

III.

Die Bondtgenooten by ofte van wegen syne Princelijcke Excell. ofte anders by den geenen die sulcx bevolen sal wesen/ beschreven ofte geroepen zijnde om eene gemeene saecke/ sullen ter gesetter tijdt op de selve beschryvinge in competenten ghetale / ende met behoorlijck bevel verschynen / op peyne dat de gheene die daer sullen blyven absent / ofte heure by komste zijn vertreckende, by den presenten ghemulcteert sullen werden pecunielijck naer gelegentheyt der saecken/ ende dat evenwel by den presenten geprocedeert sal mogen werden tot besluytingh van alsulcke saecken / daer op syluyden sullen vergadert wesen ofte beschreven / als of de Absenten beschreven zijnde / aldaer present ende voor oogen waren / ende in wiens reguard 't selfde mede effect sal sorteren : behouden altijts wettelijcke onschult/

 daer

daer toe een yegelijck geadmitteert ende ghehoor gegeven sal worden/de voorsz peynen t'executeren metter daet sonder eenige vorder proceduyren noch provocatien.

IIII.

Alle questien ende Processen tusschen die voorsz Landen ende Steden voor date van desen beroerte gheresen ende aengheheven/sullen voortaen noch geschorst ende ghehouden werden in alsulcken state / als die waren ten date als boven / alles sonder prejuditie in toekomenden tijdt van yemants gerechtigheyt / ten ware parthyen anders in vrundtschap met malkanderen transigeerden ende vereenighden / of dat by den Bondtgenooten in 't generael gheadviseert ende bewillight wort/dat parthyen tegens malkanderen vorder souden procederen: Ende indien eenige questien of gheschillen tusschen de voorsz Landen / of den Lichamen vanden Steden in desen Verbonde begrepen/ binnen ende staende dese beroerte / opgeresen mogen zijn / ofte naer datum van desen noch souden mogen rysen / sullen de selve staen ende ghestelt wesen tot kennisse ende beslichtinge van Syne Princel. Excell. / naer wiens verklaringe een yegelijck van partyen hem sal hebben te voegen/ alles by provisie/ende sonder prejuditie als boven van yemants gerechtigheyt/Privilegie ofte Costume.

V.

d'Ingesetenen vande voorsz Landen ende Steden / sullen binnen den selven Landen ende Steden vry ende onbelet mogen converseren / handelen ende verkeeren als naer ouder gewoonte/koopende ende verkoopende/halende ende brengende uyt ende inne alderhande Waren / soo wel van Victualie ende Ammonitie van Oorloge / als alle andere specien van Koopmanschappen / die alomme binnen den voorsz Landen ende Steden respective behoeftigh sullen zijn / ende ghesleten mogen werden sonder eenige restrictie ofte beswaernis/anders dan by ghemeen advijs der Staten ende der Bondtgenooten/

daer

daer op geordonneert is/ofte geordonneert sal mogen werden.

V I.

Sullen in geene der voorsz Steden ontfangen worden eenige Poorters/Burgers ofte Inwoonders uyt eenige andere der selver Steden komende / dan by wete ende consente van den Burgemeesters ende Regeerders der Stede daer uyt de selfde vertrocken zijn / ende daer sy heure leste woon-plaetse hebben gehadt. Welverstaende dat die voorsz Inwoonders/ die voor geen Poorters ofte Burgers en zijn ghehouden/ ende die binnen vier jaren voor date van desen / in eenige der voorsz Steden ghekomen zijn ter woone / niet ontfangen en sullen werden als vooren / sonder souffisante Attestatie van der tijdt ende plaetse haerder residentien binnen den voorsz Landen van Hollandt ende Zeelandt / daer toe elck vanden Steden in den synen metten eersten sal doen behoorlijcke publicatie ende verkondinge.

V I I.

De voorseyde Bondtgenooten sullen malkanderen met alle ghetrouwigheydt assisteren / omme te voor komen ende af te weeren/oock te doen repareren ende straffen alle injurien ende onrecht/ schande/ schade/ fortse ofte gheweldt/ jegens ende tot achterdeele der voorsz Landen ofte Steden in 't ghemeen ofte particulier / heure Gecommitteerde ofte Ingesetenen / binnen ofte buyten den Steden/ten platten Lande/ by yemandt van wat qualité ofte state hy soude mogen zijn/ hoe wel oock Vyandt der ghemeene Vyanden/wesende Capiteynen ofte Soldaten / souden mogen worden voort ghestelt ende ghepleechte/ mitsgaders malkanderen ghesamenderhant te helpen mainteneren ende vorderen die authoriteyt van alle Overigheyt / d'administratie vander Justitie/ ende d'executie van alle goede Ordonnantien ende Statuyten/by alle behoorlijcke wegen ende middelen/die syluyden Bondtgenooten onderlinge sullen adviseren / ende nae rechte/ redenen ende billickheyt bevinden

sullen

sullen daer toe te dienen ofte te behooren / tot allen tyden / soo
wanneer by een ofte meer der Bondtgenooten met goede oor-
saecke des vermaninge ofte versoeck gedaen sal worden.

VIII.

Ende sullen voorts de voorsz Bondtgenooten onder mal-
kanderen in alles houden alle goede correspondentie / vrundt-
schap en Naegebuyrschap / d'een den anderen ghetrouwelijck
adverterende ende verbootschappende van 't gunt sy luyden
vernemen souden mogen tot yemants schade / hinder of perijc-
kel te wesen / sonder daer inne hen te ontsien eenige kosten / ar-
beydt ofte moeyten.

IX.

Hebben voorts de voorsz Steden ende Staten goetwilligh
ende ghelijckerhandt / achtervolgende heurluyder voorsz last
ende bevel / besloten ende gheaerresteert / dat voortaen ghedur-
ende de jegenwoordige Oorloge / ende tot anders gheordon-
neert sal zijn / alle die kosten ende lasten dienende tot onderhout
der selver Orloge / ende ghemeene defensie der voorseyde Lan-
den / ofte eenige Steden ofte stroomen van dien / 't zy te Water
of te Lande / hoedanich 't selfde sal mogen geschieden / vallende
na den eersten Mey toekomende / op eenen gelijcken ende een-
parigen voet / als uyt een Beurse gedragen / gevonden ende op
gebracht sullen worden / ende daer toe op gestelt ende geheven
alsulcke generale ende ghemeene Middelen / als alder gereetste
ende oorbaerlijcxt bedacht / ende besloten zijn / ofte sullen mo-
gen worden / die metter daet sullen mogen werden geexecuteert /
ende die onwilligen by den goetwilligen met gemeenderhant
realijck daer toe mogen worden bedwongen / 't zy by arreste
ende aenhoudinge van Persoonen ende goederen der onwilli-
gen / ende onder den selven behoorende / ofte anders sulcks als
dan naer gelegentheyt der saecken goet ende noodigh sal wer-
den bevonden.

Sullen

X.

Sullen voorts alle die saecken ende lasten vander Oorloge by den voorsz Bondtgenooten / onder 't ghebiedt van sijnder Excellentie / met alsulcke gemeenschap / eendrachtigheyt ende vrundtschap gevordert / beleyt / ende onder alsulcke vaster eenigheyt ende verbondt gemaniert ende onderhouden worden / als of de voorsz Landen ende Steden onder de Republijcque van eender Stede mochten werden gereeckent ende begrepen.

XI.

Ende ten eynde alle die gemeene Middelen ende Contributien / die by de Bondtgenooten tot onderhoudt vander oorloge geconsenteert sullen werden / effectuelijcken geheven / ende eenpaerlijck gedragen mogen worden ; Ende omme alle jalousie / ende quade vermoeden wech te nemen ende verhoeden / van dat eenige bevelen van Syne Excell. soude mogen emaneren / ende eenige saecken binnen d'een quartier ofte d'andere worden voor ghestelt ende gedreven sonder gemeen advijs / nochte daer op gehoort ofte verstaen te hebben die gelegentheyt ende conditien vande andere Landen / ende dat die penningen procederende vande ghenerale Middelen als vooren elders / dan tot betalinge vande kosten ende lasten der Oorloge / die nae den eersten Mey toekomende sullen vallen / daer toe die selve zijn ghedestineert / souden mogen worden bekeert ende verstreckt / hebben de voorsz Bondtgenooten insgelijcks goet gevonden ende beslooten / dat voortaen binnen desen Quartiere van Hollandt / neffens die geene die Sijn Excellentie / ende die Staten alhier ghebruyckende zijn / tot beleydinge vande ghemeene saecke / drie uytten Noorder-quartiere / ende drie uyt Zeelandt geschickt / ende gehouden sullen worden : Ende van ghelijcken uyt desen quartiere van Hollandt in 't Noorder-quartier / ende binnen Zeelandt voornoemt / neffens den genen die de gemeene saecken aldaer beleydende zijn / al ter nominatie van de Gedeputeerde vanden Staten ende Steden binnen elcken quartiere / ende by verkiesinge van Syne Princelijcke Excell. /

Excell. / die op alle vergaderingen / communicatien ende besoignen binnen elcken quartiere / op 't beleyt der ghemeene saecken vallende / hen altoos sullen vinden / ende toegelaten worden/ende voorts gehouden sullen zijn goede correspondentie ende verstant te houden met elcken quartiere / daer uyt de selve respectivelijck sullen wesen geschickt / ende binnen elcken quartiere met goede kennisse ende respecte helpen voorsien/ aenhouden/ ende procureren / dat alle die gemeene Middelen/ Ordonnantien ende bevelen ghelijckelijck ende volkomelijck aengeheven / gevordert ende geeffectueert/ ende die penningen ende inkomsten van dien/ voor al verstreckt ende bekeert mogen werden tot betalinge vande Knechten / Bootsgesellen/ Schepen van Oorloge / ende andere behoeften der Oorloge/ die nae den eersten Mey als vooren voor vallen sullen / inden quartiere daer de selfde penningen sullen werden gheheven/ ende dat ten onderwint ende dispensatie van den geenen die in den selven quartiere tot beleydinge vander saecken aldaer sullen wesen ghestelt ende gheordonneert / volgende d'Instructie ende last van sijn Excell. ende den Staten daer af te gheven/ ende dat die resterende penningen ter Ordonnantie van Syne Excell. mogen werden bekeert ende gheemployeert tot vorderinge vande behoeften/die elders ter Oorlogen noodigh sullen worden bevonden.

XII.

Ende ten eynde al 't selfde wel ende behoorlijck mach gheschieden / sullen die Bondtgenooten in elcken Quartiere ghehouden wesen voortaen van veerthien dagen tot veerthien dagen / ofte ten langhsten van Maent tot Maent/ aen Syne Excell. over te seynden volkomen staet van haerluyder ontfangh ende inkomsten der ghemeene Middelen vander Unie/ ende 't gunt tot behoef vander Oorloge daer jegens aldaer uyt gekeert mach zijn/op dat een generale staet neffens sijn Excell. daer uyt mach werden ghemaeckt ende ghehouden / ende by

syne

syne Excell. vorder daer op mach werden gheordonneert naer behooren / sonder dat eenige schulden voor datum van desen binnen eenige quartieren gemaeckt / uyt die gemeene ende generale Inkomsten ende Middelen van dien quartiere sullen mogen werden betaeldt / maer dat daer toe / ende tot betalinge van alle andere lasten van Renten ende alimentatien gedestineert sullen blyven alle d'inkomsten vande Domeynen ende geannoteerde goederen / Geestelijck ende Wereldtlijck / die binnen elcken quartiere sullen mogen vallen: Welverstaende dat binnen elcken Quartiere daer van goede reeckeninge gedaen sal werden naer ouder gewoonte / uytgesondert die kosten op die ontsettinge der Stadt Zierickzee ghevallen / die uytte penningen der gemeene Middelen nae den eersten Mey als vooren inne komen / gevonden ende gedragen sullen werden.

XIII.

Ende soo verre binnen eenigen quartiere onvoorsienlijck eenigh accident soude mogen voor vallen ende over komen / in der voegen dat tot conservatie der selver Landen eenige merckelijcke somme van penningen promptelijck van noode soude wesen / die uytter gemeene Middelen ende penningen als dan jegenwoordelijck aldaer zijnde / niet gevonden nochte vervallen soude mogen werden / sullen als dan die Bondtgenooten / die tot beleydinge vander saecke aldaer gheordonneert sullen zijn / die penningen daer toe noodigh zijnde / mogen lichten op haerlieder credijt / ofte op interest / sulcks 't selfde ghevoeghlijckst / ende ten minsten quetse sal konnen gheschieden / welcke penningen wederomme sullen werden betaelt / ende gherefundeert uyt de penningen die in andere quartieren sullen over schieten / ende dat al ter ordonnantie van Syne Excell. Ende soo verre gheen resterende penningen in eenige quartieren en souden mogen werden ghevonden / sullen terstont by Syne Excell. ende den Bondtgenooten generalijck eenige middelen werden geraemt ende gevonden / by de welcke de voorsz opge-

lichte

lichte penningen eenpaerlijck ende in 't gemeen gedragen sullen mogen werden.

XIIII.

Ende ten eynde 't voorsz Verbondt ende Unie metten eersten in treyn ghebracht ende aen-ghegheven soude mogen worden/ hebben de voorsz Bondtgenooten goetwillighlijck ende ghemeenderhant/ als generale ende gemeene Middelen aengegrepen ende besloten / om binnen allen Steden / Plaetsen ende Quartieren van Hollandt ende Zeelandt voornoemt/ den eersten Mey toekomende verpacht ofte ghecollecteert/ende uytte inkomsten van dien d'onkosten vander Oorloge als vooren betaelt te werden / die Accysen/ Impoosten ende Contributien hier nae volgende : Eerst d'Accysen op alle Wynen ende Bieren/d'Impost op 't gemael van alle Greynen/ d'Impost van't Waegh-gelt/d'Impost opten Turff/d'Impost opten Soute/ d'Impost opte Hoorn-Beesten ende Bezaeyde Landen / d'Impost opte Zeepe/d'Impost opte Syde ende Wolle Laecken / ende den Impost vanden twintighsten penningh van alle Bestiael. Alle welcke Accysen ende Impoosten alomme binnen de Steden ende platten Lande van Hollant ende Zeelandt voornoemt in 't openbaer op - ghehangen ende verpacht sullen worden ten meesten proffyte vanden Lande/ achtervolgende den last ende Instructie den Commissarissen alomme daer toe gegeven en verleent/ van drie maenden tot drie maenden/ingaende den eersten Mey als vooren.

XV.

Dat mede alomme binnen den Steden ende ten platten Lande voornoemt/ ter maent op gebracht / gheheven ende ghecollecteert sal worden een seste-part vanden hondertsten penning vande waerde van alle Huysen/ Erven/Landen/Thienden/ Visscheryen/ ende andere goederen/ die verhuyrt/ ofte by den Eygenaer selver sullen worden gebruyckt.

Dat

XVI.

Dat die Licenten alomme mede op eenen ghelijcken ende eenparigen voet sullen worden betaelt ende gheheven / achtervolgende die Lyste by den Bontgenooten daer op van nieuws gedresseert ende vermaeckt. Dat mede voor Impost een stuyver ter maent sal gecollecteert werden van elcke margen / over alle Landen in Hollant ende Zeelant / die gebruyckt worden / ende voorts 't Convoy-gelt by de Bontgenooten op alle Waren ende Koopmanschappen ghestelt ende verhoocht / achtervolgende die Lyste daer af gemaeckt.

XVII.

Alle welcke Accysen / Impositen ende Contributien / midtsgaders die prinsen ende buyten / die binnen eenige quartieren voornoemt sullen mogen worden verkregen voor 't eerste den tijdt van ses maenden geduyrende / ende tot anders gheordonneert sal zijn / ingaende als vooren / alomme getrouwelijck geheven ende gecollecteert tot behoef vander Oorloge als boven verstreckt sullen worden / al achtervolgende den Placate / Instructie ende Ordonnantie by den Bontgenooten / met advyse van syne Excell. daer op gemaeckt / ende die noch vorder daer op gedresseert ende gemaeckt sullen mogen werden.

XVIII.

Ende op dat nae d'expiratie vande voorsz ses maenden / op de continuatie vander Unie vorder mach werden voorsien / sullen die Bontgenooten uyt elcken quartiere hun Gedeputeerde schicken / neffens syne Excell. / ses weecken voor d'expiratie van dien / om daer op in tijdts vruchtbaerlijck te mogen resolveren ende besluyten naer behooren.

Hebben voorts de voorsz Bondtgenooten ghesamentlijck overdragen ende belooft / alle die middelen ende Resolutien boven verhaelt / midtsgaders die voortaen Staets-ghewijs in haerluyder Vergaderingen goet ghevonden ende besloten sullen

len

len werden/te doen volkomen ende achtervolgen/ende dat niet alleen die voorsz Contributie / ende den voet of de middelen van dien aengaende/maer oock in alle andere saecken de Policie ende ghemeene staet der Landen beroerende. Ende alsoo alle goede Republijcquen ende gemeenschappen/meest worden behouden ende ghesterckt / ende bevestight by eenigheyt / de welcke niet wel en kan zijn/by vele in wille ende gemoet veeltijdts differerende / ende midts dien oock noodigh is / dat die voorsz Regieringe aen een Hooft ende Overigheyt gestelt ende bevolen worde / hebben de voorsz Bondtgenooten naer lange communicatie ende rypen berade / wederom op de forme van de Regieringe ende administratie vande ghemeene saecke der selver Landen ghehouden / door d'ingebooren goede affectie/ liefde ende yver / die Syne Excell. altijdts dese Landen toegedragen ende bewesen heeft/ de selve Syne Excell. een voornaemste Personagie deser Nederlanden / ende een principale ende d'eerste vande Staten der selver Landen versocht ende ghebeden / ende voor soo veel in henluyden is / als Hooft ende hoogste Overigheyt verkooren/ende gestelt tot die regieringh der voorsz Landen ende Steden van Hollant ende Zeelandt/ mitsgaders alle den onderwint ende beleydinge vande gemeene saecken der selver Landen / al de selfde onderwerpende die goede wil ende beliefte van syne Excell. / achtervolgende den eedt ende plicht by henluyden Syne Excell. gedaen/ den welcken syluyden gheconfereert hebben/ende mits desen confereren alle volkomen macht ende authoriteyt daer toe eenighsints noodigh zijnde/inder formen ende manieren hier na volgende: Te weten /

I.

Dat Syne Excell. soo lange de Landen in Oorloge ofte wapenen zijn / sal hebben volkomen authoriteyt ende macht/ als Souverain ende Over-hooft/ te ghebieden ende te verbieden / alles wes tot conservatie ende bescherminge der selver

Landen

Landen dienlijck ofte schadelijck sal mogen wesen.

II.

Al sulcks sal Syne Excellentie op alle Krijghs-saecken te Water ende te Lande disponeren nae sijn goetduncken / ofte met advijs vanden geenen die Syne Excell. sal ghelieven t'allen tyden daer toe te gebruycken/inde voorsz Krijghs-saecken stellende ende gebruyckende alsulcke Oversten / Capiteynen/ Lieutenanten / Officieren ende Soldaten / als Syne Excell. goet duncken sal: Onthoudende de selve ende alle andere Commissarissen tot beleydingh der Krijghs-saecken / ende het gunt daer aen kleeft eenighsints noodigh zijnde / op behoorlijcke tractement ende besoldinge naer syne Excell. goetduncken/met alsulcke goede ende generale Krijchs-ordeninge ende discipline/als tot soulagements der Ingesetenen/ende ten minsten quetse vande Landen in alder gelijckheyt ende eenparigheyt sal mogen geschieden.

III.

Dat sulcks de gheheele beschermingh der voorsz Landen staen sal ter dispositie ende ordonnantie van Syne Excell. / die daer toe sal mogen ghebruycken alle die Knechten/ Oorlogh-schepen ende Bootsgesellen / jegenwoordigh in dienste der voorsz Landen wesende / ende die noch vorder aldaer aengenomen ende toegerust sullen mogen worden/tot alsulcke diensten/aenslagen ende exploicten/ende daer van in elcken Quartiere / Stede ofte Vlecke soo veel mogen verdeelen / logeren/ schicken ende ordonneren/als Syne Excell. tot wederstant der Vyanden / ende beschermenisse der selver Landen bevinden sal noodigh te zijn/sonder eenigh advijs ofte bewillinge vande Staten/ Magistraten vande Steden/ of yemant anders daer toe te verwachten/ inder voegen dat alle Steden ende Vlecken altijdts het Krijghs-volck/ ofte 't Guarnisoen henluyden toe gesonden elcks in sijn reguarde/ende binnen elcken Quartiere ter ordonnantie van Syne Excell. / by provisie sullen ontfangen/

gen/ voor ende al eer sluyden doen eenige remonstrantie ofte versoeck ter contrarien/tot heure ontlastinge/sonder dat eenighe Knechten in Steden / Vlecken/ Schantsen / of op eenige Sterckten ofte Huysen leggende / inde voorsz Accysen ofte Impoosten meerder vrydom sullen mogen genieten dan d'Ingeseetenen van dien.

IIII.

Dat voorts geen onderschept sal mogen worden gemaeckt/ in eenige Quartieren ofte Steden / vande Knechten/ Bootsgesellen ofte Schepen aldaer wesende / ofte by wien de selfde betaelt sullen worden / soo wanneer die in andere Quartieren getrocken worden: maer sullen alle Knechten/ Oorlogh-schepen ende Bootsgesellen/mitsgaders alle die penningen die uyt de gemeene Middelen vande Unie voornoemt/sullen procederen/van eender nature ende conditie gehouden/ende alle Steden ende Quartieren van dien/voor een Lichaem ghereeckent werden naer behooren.

V.

Dat mede geen Knechten ofte Bootsgesellen in eenige van de voornoemde Quartieren ofte Steden aen ghenomen/ noch gecasseert/noch eenige equipagie van Schepen ofte Schuyten gedaen / noch de selve op ghelept sullen mogen werden by den Bontgenooten voornoemt/ dan ter ordonnantie ende by believen van syne voornoemde Princel. Excell.

VI.

Syne Excell. sal doen naerkomen alle syne Bevelen / Ordonnantien/Wetten/disciplinen/ ende Articulen des Krijghshandels/met straffinge van de Overtreders van dien/ daer toe die Staten ende Steden / met heure Schutteryen ende Gemeenten/des geboden zijnde/de hant houden sullen.

VII.

Sal voorts Syne Excell. met de Staten voornoemt / tot den ontfangh vande gemeene penningen vande Unie / mogen

stellen

stellen ende continueren binnen elcken Quartiere alsulcke Ontfangers/als 't hen goet duncken sal.

VIII.

Syne Excell. sal van wegen den Coningh / als Grave van Hollandt ende Zeelant/ Recht ende Justitie doen administreren by den Raedt Provinciael vanden Hove van Hollandt/ over alle Plaetsen ende Ingesetenen van Hollandt / Zeelandt ende Vrieslant/onder den selven Hove resorterende/in alle saecken tot kennisse vanden selven Hove staende.

IX.

Dat voorts in alle voorvallende gheschillen ende judiciale saecken / 't Hoff ende den Raedt Provinciael voornoemt / met heuren Lidtmaten gherespecteert / ghekent/ ende haerluyder Mandamenten ende bevelen gheobedieert sullen worden / soo binnen desen quartiere van Hollandt/ als den Noorder-quartiere ende Zeelant / sulcks als van ouden herkomen is gedaen/ sonder dat eenige Steden ofte Plaetsen hen daer tegens sullen mogen stellen/ noch oock die provisien ende bevelen van den selven Hove mogen contravenieren/noch hen vande Jurisdictie des Hofs mogen ontrecken / ofte eenige nieuwigheyt inne brengen/ daer inne die Bondtgenooten by alle middelen elcks inden heuren sullen voorsien/ behoudelijck nochtans/ dat geen provisie vanden selven Rade sullen werden verleent/noch oock eenige proceduren ghcadmittcert jegens d'Ordonnantie ende Resolutie vande Staten / noch oock eenige kennisse genomen aengaende d'inkomsten der gemeene Middelen vander Unie/ gedestineert tot onderhout vander oorloge/ maer de selve saecken laten ter dispositie vande Gedeputeerde vande Staten binnen elcken Quartiere ghestelt / ende midts dat den selven Raedt vorder hem sal hebben te voegen naer beschreven Rechten / equiteyt / midtsgaders alle deuchdelijcke Privilegien ende Costuymen / ende in materie van appellatien / ende executeren van heure Sententien/nae de provisionele leste Ordonnantie

donnantie ende Resolutie vande Staten.

X.

Des sal syne Excell. den selven Raedt / alle Hooft-Officieren / ende andere Officieren van Justitie tot collatie vander Kamer van Reeckeninge / naer ouder ghewoonte niet staende / stellen / ende ordonneren van wegen des Coninghs / als Grave van Hollandt ende Zeelant / te weten / soo wanneer eenige van de jegenwoordige sal mogen overlyden / of den tijdt van eenige Officien gheexpireert zijn / ten ware om redenen / syne Excell. boven desen goet bevonde eenige te veranderen ofte te vernieuwen / 't welck Syne Excell. midts dien sal mogen doen in beyden ghevalle / met advys vande Staten / de welcke Syne Excell. sullen altijdts denomineren drie Persoonen / uytten welcken tot de vacerende staten ende Officien respective syne Excell. eenen sal verordonneren / mits dat inden voorsz Raedt van Hollandt altijt sullen zijn twee uyt Zeelant / als naer ouder herkomen ofte Privilegien vanden selven Lande. Ende sullen die van den Rade voornoemt by provisie mogen verleenen alle provisie in materie van gratien / als relief ende restitutie / sulcks als by den Grooten Raedt van Mechelen mach werden gedaen. Item / alle beneficien van Rechten / als beneficien van Inventarisen / van Cessien / ende diergelijcke / sullen oock by provisie ter eerster instantien kennisse hebben van alle questien feudale vallende binnen Hollandt / mits dat in sulcke saecken by hen sullen zijn den Stadthouder ende Raden van de Leenen van oudts geweest hebbende / ende noch jegenwoordigh zijnde.

XI.

By syne Excell. als by de overhandt / sullen mogen worden verleent alle gratien / als Remissien / Pardons / Respyten / quinquernellen / ligitimatien ende diergelijcke / van wegen den Coningh als boven / nae behoorlijcke advys vanden Officieren ende Wethouderen vander Plaetse ofte andere / als naer ouder

ge=

gewoonte: Van gelijcken alle Octroyen/ beneficien/ prerogatiben ofte Privilegien / welverstaende / dat in 't verleenen van eenige Octroyen ofte Privilegien aen eenige Communiteyten/ Steden ofte Vlecken / 't selfde ghedaen sal werden met advys vande Staten/omme alle questien te voor komen.

XII.

Syne Excell. sal onder sijn handt ende Zegel verleenen de Sauvegarden ende Paspoorten/ als 't selfde tot noch toe geuseert ende gedaen is/sonder dat yemant in Hollandt noch Zeelant/ wie hy zy/ hem sulcks onderstaen sal/ dan by expresse authorisatie van sijn Excell.

XIII.

Item/sijn Excell. sal eligeren/ creëren ende vernieuwen ten gewoonlijcken tyden de Magistraten inde Steden / als naer ouder herkomen/ Hantvesten ende Privilegien vande Steden; welverstaende / indien de noot of verseeckertheyt mochte vereysschen eenige afstellinge ofte vernieuwinge van Officieren/ Wethouders ofte Magistraten vande Steden buyten den gewoonlijcken tijdt / sal syne Excell. 't selfde oock mogen doen met kennisse van saecken / ende van 't meerendeel der gene die de Vroetschap ende 't Corpus der selver Steden zijn representerende / al sonder prejuditie der Steden voorsz Handtvesten ende Privilegien/ die niet te min gehouden sullen worden ende blyven in heur geheel.

XIIII.

Gelijck syne Excell. oock hanthouden ende beschermen sal allen Rechten/Privilegien/ gerechtigheden/ vryдommen/ende loffelijcke Costumen der Landen ende Steden van Hollandt ende Zeelandt/onder syne gehoorsaemheyt zijnde in 't gemeen/ ende van elck een in 't bysonder/met voorstant/ hanthoudingh ende protectie vande preeminentie ende authoriteyt van alle wettelijcke Officieren/ Magistraten ende Overigheyt/ sonder dat de Gouverneurs/ Capiteynen ofte andere/ tot vorderinge

van

van Krijghs-saecken in eenige Quartieren gestelt / hen sullen vervorderen noch onderwinden eenige kennisse te nemen van Politijcque of judiciele saecken / binnen of buyten der Steden vallende / maer daer mede sullen laten bewerden den Officiers / Magistraten ende Wethouderen aldaer / mitsgaders den Rade Provinciael / sulcks van ouden tyden altijdts ghebruyckt ende geobserveert is geweest.

XV.

Ende aengaende de Religie / sal syne Excell. admitteren ende hanthouden d'oeffeninge vande Gereformeerde Evangelische Religie / doende surcheren ende ophouden d'exercitie van alle andere Religien den Evangelio contrarierende / sonder dat syne Excell. sal toe laten / dat men op yemants gheloof ofte conscientie sal inquiteren / ofte dat yemandt ter cause van dien eenige moeyenis / injurie of letsel aen ghedaen sal worden / doende vorder de oeffeninge der voorseyde Religie aengaende / stellen alsulcke goede ordre / als naer gelegentheyt der saecken / ende condition vanden Steden / ten meesten gerustigheyt ende commoditeyt vande Gemeente / ende sonder verminderingh van Godts eer bevonden sal werden te dienen ende te behooren / oock met advys vanden Staten / is 't noot.

XVI.

Ende sullen die Staten ende Bondtgenooten in 't gemeen / oock d'Officieren / Magistraten / Schutteryen ende Gemeenten in allen Steden ende Vlecken eedt doen / syne Excell. inde voorsz syne Regieringe / Bevelen ende Ordonnantien boven verhaelt / ende tot onderhoudinge van dien / ghetrouw / onderdanigh ende ghehoorsaem te wesen. Als oock by ofte van wegen syne Excell. reciproquelijck gheswooren sal worden / inde voorschreve Regieringe der Landen van Hollandt ende Zeelandt / heuren Rechten / Privilegien / vrydommen ende loffelijcke Costuymen / inder forme ende maniere als boven / by alle mogelijcke wegen te beschermen / ende te vorderen

jegens

jegens alle hare Vyanden ende wederpartyen.

XVII.

Sal voorts syne Excell. in elcken quartiere daer de selve hem sal onthouden/ tot synen behulp ende Rade mogen nemen ende ghebruycken den Ghedeputeerden vanden Staten ende Steden/ die binnen elcken quartiere op 't beleydt der gemeene saecke sullen wesen geordonneert/ in al 't welck hebben de voornoemde Staten ende Bontgenooten/ voor so vele hen aengaet/ belooft/ ende hen verbonden/ belooven ende verbinden by desen/ syne Excell. onderdanighlijck te gehoorsamen/ ende naer heur vermogen te doen ghehoorsamen/ t'allen tyden des bevel ende ordonnantie van syne Excell. hebbende.

XVIII.

Ende of in desen Verbonde ende Unie/ midtsgaders den opdrachte vanden staet ende Gouvernement der voorsz Landen/ eenige duysterheyt ofte twijffelachtigheyt soude mogen bevonden werden/ sal d'interpretatie ende 't beduyt van dien staen aen syne Excell./ den selven Bondtghenooten/ ende de meeste stemmen van dien.

Gedaen tot Delft/ by den Ridderschappen/ Edelen/ groote ende kleyne Steden van Hollandt ende Zeelandt/ Staetsghewyse vergadert zijnde/ den vijf- en- twintighsten Aprilis 1576. Ende t'oorkonden desen by de Ridderschappen/ Edelen ende Gedeputeerden vande Staten ende Steden van Hollandt ende Zeelandt voornoemt ondergeteyckent/ ende metten Zegel vande Staten van Hollandt besegelt. Ende tot meerder vastigheyt van dien/ is desen by sijn Excell. mede ondergeteyckent ende besegelt/ ende by de voornoemde Staten ende Steden van Zeelandt versocht ende ghebeden/ die van Delft voornoemt 't selfde over henluyden mede te willen besegelen/ daer mede 't selfde insgelijcks is bevestight. Ende stont ondergeteeckent/ Guilliaume de Nassau. Ende wat neder/

der / Floris Grave van Culenburg, Otto van Egmont, R. van Bootſeler, I. de Duvenvoorde ende Woude, C. de Aſſendelft. **Dordrecht**/ Adriaen vander Myle: **Delft** / Cor. Janſz: **Leyden**/ D. Sonaling: **Goude**/ Dirck Janſz Lonck: **Rotterdam**/ Adriaen van Helmduynen: **Gorinchem** / Adriaen vanden Hoevel Dirckſz: **Schiedam**/ Cornelis Jacobſz Fabri: **Briele** / Henrick vander Veecke: **Geertruydenberge** / Frans Dirckſz. **Van wegen de ſeven Steden van Noort-Hollandt**/Philips Corneliſſen, Jan Claeſz, Dirck Pieterſz: **Middelburgh** / Andries Jacobs de Jonge: **Zierickzee**/ Joos Ewoutſz Teelingh: **Vliſſingen**/ Euſtaes Adriaenſz: **Veere**/R. Barradot. **Onder ſtont geſchreven/ Ter Ordonnantie vande Staten van Hollandt ende Zeelant. By my ondergeteyckent** / C. de Rechtere.

